

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Fair Play.

(E.) Szemere Miklós, az ismert sports-
mann és exdiplomata, a napokban meg-
jelent ezen exotikus című röpirata adta
meg jelen soraink megírására az impul-
zust. Szemere ezen „tisztességes
játék” című elmefuttatásában hazánk
boldogulásának egyedüli lehetőségét abban
találja, ha úgy társadalmi, mint politikai
téren az intéző köröket eljárásukban
tisztességes játék és illetőleg tisztességes
munka vezérli. Ezen a nyilvánosság ter-
én első ízben szereplő író a bukott
ellenzéki képviselőjelölt szemüvegén át
vizsgálva közállapotainkat, viszonylataink-
ban nagyon sok helyütt ezen általa tiszt-
ességes játéknak nevezett célzatnak
teljes hiányát találja, ennek igazolásául
pedig a folyó év nevezetes eseményei
közül hoz fel több példát. Nem szán-
dékunk Szemere támadásainak és álli-
tásainak czáfolatába bocsátkozni, nem is
tartjuk magunkat erre illetékeseknek, de
tekintve, hogy ő az egész hazai társad-
alom és általános politikáról szól, meg-
figyelni akarjuk, vajjon itt, kint a vidé-
ken — mely Szemere előtt teljesen ismeret-
len — tényleg annyira hiányzik-e
a tisztességes munka, mint ezt ő oly

könnyedén odaveti. Figyeljük meg te-
hát első sorban is épp vármegyénket.
Alsófehér vármegyét, és lássuk, e lefolyt
millenárius évben mennyire volt meg e
vármegye intelligens köreiből a tiszt-
ességes játék iránti érzék és vajjon he-
lyesen cselekedett-e a röpirat szerzője,
midőn egész általánosságban támadja a
magyar társadalmat és irányt adó poli-
tikát.

A jelen év két főfontosságú eseménye
politikai téren az országgyűlés feloszla-
tása és az új szervezése, társadalmi té-
ren az ezredéves ünnep volt.

Figyeljük meg tehát, e két országos
eseményhez vármegyénk mennyire já-
rult hozzá tisztességes munkájával.

Az általános képviselőválasztások ál-
tal felvert politikai hullámok már le-
csendesültek, rendes kerékvágásába tért
az ország politikai élete, rendes tiszt-
ességes munkánkhoz térünk vissza mi is.
Nyugodtan bírálthatjuk tehát a vár-
megye képviselőválasztási mozgalmait,
bírálatunkban most már nem vezérelend
a pillanatnyi szenvedélytől elfogult ér-
zék. Alsófehér vármegye 300 ezer lakója
hét kerületben választotta meg október
28-án képviselőjét és megválasztotta

nyugodtan, a legnagyobb rend betartása
mellett. Nem volt szükség katonai kar-
hatalomra, de sőt még a csak mérsé-
kelten szaporított csendőrség is felesle-
gesnek bizonyult, mert nem merült fel
a hét választókerületben a választások
alkalmából még a legcsekélyebb kihá-
gás sem, nem találkozott a választó pol-
gárok között egy sem, aki panaszkodott,
hogy alkotmányos jogainak gyakorlá-
sában bárki is akadályozta volna, és
nem találkozott a különböző pártok bi-
zalmi férfai között egy sem, aki akár
a választási elnökök eljárása, akár más
formai hiba miatt szólalt volna fel.
Természetesen ezen mintaszerű ered-
mény első sorban is vármegyénk közön-
ségének intelligens felfogásáról tesz ta-
nuságot, de volt ennek egy más alapja
is és épp az, hogy választó közönségünk
épp az ország és vármegye érdekében
tisztességes játékkal akarta ez
alkotmányos játékot megkü-
zdeni. Tudjuk mi azt nagyon jól, hogy
épp úgy mint másutt, a választó polgá-
rok politikai meggyőződése nálunk is
különböző, vagyunk túlnyomóan sza-
badelvűek, de vannak nemzeti, függet-
lenségi és néppárti politikai meggyő-

TÁRCZA.

Kávéházban.

Sehol annyi a kávéház, mint Budapesten,
és sehol sem értenek oly kevéssé a kávé-
házhoz, mint nálunk. A vendég, a kávé és
a pinczér részint ügyetlen. Csak igen kevés
akad közöttük olyan, aki a kávéház művésze-
tébe be van avatva, a többiek megrontják
az egymás élvezetét. A kávéházban-ülés
művészet, a kávéház tartása tudomány, amaz
élni akar, emez nyerni, a kettő kiegészí-
thetné egymást, ha fel tudnák fogni az
önönmaguk célját. A budapesti ember vagy
kávé vagy kávéházi vendég, természetes
tehát, hogy egymásra vannak szorulva. Más-
sutt talán a kávé és a vendégre szorul, ná-
lunk azonban a vendég keresi a kávé ke-
gyeit. A kávé meglehet vendég nélkül, leg-
főleg maga issza meg a kávéját, de a ven-
dég nem lehet meg kávéház nélkül. Nem-
csak azért, mert csakis akkor kávéházi
vendég, ha kávéházban van, hanem azért
is, mert a budapesti ember a kávéház szá-
mára születik. A tüdeje a füstös levegő szí-
vására van berendezve, az idegei nem le-
hetnek meg edénycsörgés nélkül, az eser-
nyője kicseréltetés nélkül s a téli kabátja
eltűnés nélkül. Mindezeket a szükségleteket
pedig csak kávéházban elégítheti ki.

A budapesti kávéházlátogató két osztályba
tartozik; az egyik kifogással megy kávé-
házba, a másik már emancipálta magát a
kifogás alól. Amaz önmagától kér bocsána-
tot, emez lelkiismereti furdalás nélkül lopja
az időt. Amaz az újságot nézni megy, emez
czéltalanul fut a fakó füstös kamarába.
Mindakettőnek életszükséglete a kávéház,
akár házas, akár legény-ember, akár férfi,
akár nő. Mert a nők is kávéháznak már
delutánonként, noha másképp is bőségesen
lophatnak az időt. Egyelőre még csak né-
hány kerületből kerül ki a kávéházba nő, a
többi kerület női még odahaza tartják a
kávét a társadalmi kritika alkalmára.

A nők különben disztigálnak a kávé-
házak között. A szabadban levő kávéház ne-
kik nem kávéház, hanem kioszk, amelybe
rang-, osztály-, kor- és valláskülönbség nél-
kül minden nő elmehet. A kioszk a társa-
dalmi demokrácia, noha tulajdonképpen
arisztokratikus hely. Minden vendége vagy
legalább a legtöbb vendége az orrát finto-
ritja, amiért a többi vendég is eljött, de
azért ő sem marad el, s a többi is eljön.
Az asszonyok arisztokraták, még pedig ag-
resszív arisztokraták, akik dühöngenek, ha
olyan, akit rangban alattuk állónak tart-
nak, egyenlősködni akar velük. A férfi ter-
mészetesnek tartja, hogy a borbélysegéd

vele egy kávéházba megy, az asszony meg-
botránkozik rajta, ha a fodrásznője is betér
a kioszkba. A kioszk szalon, amelyben a nő
cercet tart, udvarlásokat fogad, a közönsé-
ges kávéház kuczkó, amelyben a nők ösz-
szebujnak és medizálnak.

Sehol sincs annyi szabad idejük az em-
bereknek, mint Budapesten, és sehol sem
használják föl olyan rosszul, mint itt. Ha
az idő pénz, a kávéház óriás pénzeszsák,
amely elnyeli ezt a pénzt. Vagy automata,
amely becsapja azt, aki a „nyilásba” a pénzt
bedobja. A pénzt befogadja és értéktelen
szórakozást ad érte. Hogy van az, hogy
arra, aki az időt elfecsérli, azt mondják,
hogy lopja?

A kávéház csak olyan társadalmi kalami-
tás, mint a bicikli. A színháznak, irodalom-
nak, művészetnek, szalonnak, önművelésnek
ellenségei. A biciklis szabad idejében ke-
rékre kap és nekilódítja magát a világnak.
A könyv elől kimenekül a szabadba, a kép-
tárak elől elszalad a kereken, a társas
együttlét elől kereket old, s a színházak
elől elgépelt a vidékre. A kávéház fanati-
kusa, már pedig a kávéházlátogató lassan-
lassan azzá lesz, lemond minden élvezetről
a kávéház kedvéért. Később még a köteles-
ségeiről is. Ismerünk olyan politikust, aki
nagy akciókat szalasztott el, mert nem tu-

zódásuk is. És épp az volt és az a tisztességes játék, hogy itt Alsófehér vármegyében egymás ellenkező nézetét és meggyőződését tisztelni és becsülni tudjuk mindig és becsültük a választások alkalmával is és a kölcsönös becsülés következménye volt, hogy ellenvéleményű polgártársaink, épp a társadalmi és politikai béke megóvására, elveik fenntartásával vagy velünk szavaztak, vagy kisebbségük tudatában nem mérkőztek épp azért, hogy a békét meg ne zavarják és az alkotmányos jogok gyakorlásában szakadást fel ne idézzenek, vagy pedig ha, mint Magyar-Igenben is mérkőztek, tették ezt törvényes, alkotmányos úton és módon és mindkét küzdő fél megőrizte higgadságát, tisztelte ellenesének meggyőződését és nem igyekezett azt meg nem engedett eszközökkel eltántorítani. E két eszme vezérelte az októberi küzdelemben Alsófehér vármegye választó polgárait, és mi Szemere szavaival élve, bátran elmondhatjuk: ez tisztességes játék — tisztességes munka volt.

Az év második főfaktora az ezredéves ünnep volt. Lássuk, a társadalmi mozgalomban minő munkával vettünk részt.

Alig terjedt el híre, hogy a vármegyék hódolatukat a legmagasabb ur, a haza atyja előtt külön is be fogják mutatni, az anyagiakban oly szegény ezen vármegyében azonnal a megye közönsége járult hozzá filléreivel, hogy a hódolatnyilvánításból ezen hazafias megye se maradjon ki, és akadtak hozzá ügybuzgó férfiak, kik fáradságot nem kímélve, éjjelt, nappalt feláldozva, a ban-

dériumot szervezték, és ezen munka eredménye volt, hogy Alsófehér vármegye multjához méltóan volt a hódoló díszmenetben képviselve és fiai a felvonulásban elismerést szereztek szülőmegyájuknek.

De amint a király előtt, a nemzet előtt is be akarta mutatni e megye közönsége, hogy a kulturális haladással lépést tartott és a mult századok vívmányai e megyében is érvényesültek; szintén közadakozásból állandó kiállítást rendezett, azt szervezte, a nagy közönségnek bemutatta és eredménye az elismerő oklevél lett. Ott fog vármegyénk közgyűlési termében díszelni mindig, hirdetvén az utódoknak, hogy Alsófehér az ezredik évben sem volt méltatlan magához a hazához.

És létesítette mindezt közadakozásból polgárainak áldozatkészsége és érdektelen közreműködésével.

Nos, és nem volt-e ez tisztességes munka, tisztességes játék?

Mig Szemere az elfogult, bukott képviselőjelölt keserűségével egész könnyedén, meggondolatlanul veti oda, hogy társadalmi életünkben, politikai világunkban nem mindig a tisztességes játék az irányt adó: mi tényekkel igazoljuk, hogy ellenkezőleg, hazánk mai állapotát épp a társadalom tisztességes játéknak köszönheti, mert ameddig az egyes vármegyék, melyek összesége képezi a hazát, a mieinkhez hasonló tényezőkkal küzdenek, addig hazánk is erősödni, gyarapodni fog.

De bármint legyen is, legyenek Szemere vádjai némely tekintetben alapo-

sak is, mi nyugodtan mondhatjuk: az reánk nem vonatkozik, mert Alsófehér vármegye, mint mindig és minden időben, a lefolyt évben is tisztességes munkát végzett.

Választások után.

Budapest, 1896. november 14.

A szabadelvű pártra nézve oly sikeresen végződött választási hadjárat után, melynek eredményét minden elfogulatlan szemlélő előre láthatta és csak a mult országgyűlési ellenzéknek nem akarták előre látni, sőt sejtetni sem, bizonyára ideje lenne, hogy a jövő konstellációkkal foglalkozzunk, ha ez diszkrét módon önmagától tiltva nem lenne az egyetlen győztes pártra nézve. Az ellenzéki pártok magatartása a választások után és az országgyűlés megnyitása előtt azonban oly feltűnően tolokodó, hogy afölött a győzelem tudatában hallgatással tovább menni lehetetlen és rossz helyen alkalmazott nagylelkűség lenne — írja a „P. Corr.” — tovább is kiméletet gyakorolni.

Ebben a harcban eklatáns győzelmet aratott az ügy és a személy. Az elsőnek győzelme nagyszerű diadalra juttatta a szabadelvű eszmét és a felekezeti politikusok retrográd törekvéseit egyszerűen megsemmisítette. Apponyi veresége és Ugron megsemmisítése semmi esetre sem a magyar katolicizmus vereségét jelenti, hanem csak a nemzet ellenállását az ellen, hogy a napi politikát felekezeti térre vigyék át. Nem jelenti a vallás leigázását, hanem fényes manifesztációt az állam szuverenitása mellett. Nem a felekezeti ellentétek lettek kiélesítve, hanem a felekezetek közt való béke és a vallási türelem lett biztosítva. A szellemi és erkölcsi presszió visszautasított és a vallási és lelkiismereti szabadság elvét proklamálta az egész nemzet. Ha a népkarantnak e proklamációja után a nemzeti béke ismét betér az áldásos, békés munkának

dott szabadulni a kávéháztól. A kávéház nemesek a családi szoba ellensége, hanem a szaloné is. Az embereket a dohányfüstben találkoztatja egymással, kielégíti az együttlét szükségletét s fölöslegessé teszi azt, hogy a család is ajtót nyitson a társas életnek. A teát legyőzi a kávé, a szalont a pikoló.

De hát a kávéház megvan és valamennyien eljárunk belé. Törekedjünk tehát legalább élvezhetővé tenni, ha már el kell szenvednünk. A kövezes is művészetté lehet, azzá tehető a kávéházalás is. Annál inkább, mert az időlopás szinte megkívánja a gruppirozást, a stílizálást. Élvezzük ki a pikolóhangulatot, ha már nem szabadulhatunk tőle. Hanem ennek a kiélvezésnek ellenségei a nevelatlenség és a kiméletlenség, a legkellemetlenebb nembánomság és a még kellemetlenebb öntudat. Az embertársak egy része a maga pénzét a lökdösődő önértzet privilégiumának tartja. Igaz, hogy az embernek, kivéve a tolvajokat, mindig becsesebb a maga pénze, mint a másé, de hát ezen a pénzen is csak az vásárolható, amit eladnak. A kávéházban pikolót, ujságokat és kényelmet árulnak, de nem adják el a többi vendégnek élethez való jogát. A „maga pénzének” öntudatos az azt hiszi, hogy azt is megvette.

A kávéházlátogatás művészet, amelyhez

nagyon sokan nem értenek, akik kávéházba járnak. Brutális kiméletlenséggel kapnak bele abba a szép hangulatba, amely minden semmittevésnek velejárója. Azt hiszem, hogy az iskolák taurendjébe kötelező tárgynak kellene fővenni a kávéházi illemtant. Minden ember kávéházba jár, a kávéház társadalmi intézmény, amit a háromszögezett gömbre nem foghatunk rá. És mégis kötelező tárgy a gömb-háromszöglet, míg a kávéházzal az iskolában tilos a szóbeszéd. A strucez ez, aki a homokba dugja a fejét, nehogy meglássa a kávéházat. Oktalan teorián-lovaglása azoknak, akik alighogy paripájukról leszállanak, a kávéházba futnak. Nem volna-e jobb, ha már a gimnázium alsóbb osztályaiban megmagyaráznák a fiuknak a kávéház illemszabályait? De persze, az iskola a gyakorlati élet követelményeire idegenül tekint.

S a család sem segít ezen a bajon. Talán boszúból, amiért a kávéház kikezdte az ő oszlopait. Ez is doktrinér boszu. A fiuk és a leányok előbb-utóbb kávéházba kerülnek, s ott nemcsak boszantanak, hanem boszankodnak is. A családfőknek gondoskodniok kellene róla, hogy esemetéiket jókor kineveljék. Milyen más világ volna a kávéházban, ha a nevelő intézmények gondoskodnának az ő kellemetességeiről! A vendégek nem ülnének rá az ujságokra, nem tennék

föl lábaikat az asztalra, nem pökdösének a padlóra, de máshova sem, nem ülnének öt széken, nem kalapálnának perczekig a poharakon, nem dobnák a szivarhamut az asztalra, nem ropogtatnák meg sorban a zsemlyéket, de a kifliket sem, a jogászok nem kiabálnak el jogeseteiket, a doktorok a köreseteiket, az írók nem foglalnak le az egész kávéház figyelmét olimpusi nyugalmatlanságukkal, és nem szurnak ki a szegény laikus embernek szemét az ő szabad zsenialitásukkal, a politikusok csak diszkrétan nagyképszerűsödnek, a komptoaristák nem veszekednének Tokió miatt, a vérmes természetűek nem pofozkodnának, az elegancia lovagjai nem ülnének az asztalokra, a gondtalanok levonnék a kalapjukat, az ügynökök nem fröcsölnék le a szomszédjukat tintával, az asszonyok otthon hagynák a gyermekeiket, az irodalom barátjai nem lopnák el az illusztrált lapokat, a szórakozottak nem mártanák az ujságokat a kávéba, a gourmandok nem tömnék pempévét a kávéjukat.

Elszédülök attól a képtől, amely e sok voltát festi. Vajjon az óhajtó és a föltételes mód leple lehull-e valamikor a bűvés képről?

(P. H.)

Iksz.

szentelt esernokaiba a törvényhozásnak, ezt a magyar nemzet erett megfontolásának, egészséges politikai meggyőződésének kell köszönni, amely nemzet egy világos kérdésre bámulatosan világos feleletet adott. A nemzet a liberalizmus mellett döntött és egyetlen antiliberalizmus sincs joga magát ez ítélet alól kivonni.

A személy győzelmét minden más parlamenti nagysággal szemben báró Bánffy Dezső miniszterelnök vitte el. Midőn a viszonyok nyomásának engedve, a kormányt megragadta, az ellenzék minden eszközt, minden semmisséget felhasználva, hogy a neveltség bélyegét nyomja erre az önzetlen államférfira. Jobb ügyhöz méltó következetességgel iparkodtak a parlamentben és a sajtóban ferde világításba állítani a miniszterelnök lényét és működését, porba rontani báró Bánffy-nak ügyképességét, mint tehetségeit. Ahol rendes eszközökkel nem ment a dolog, erőltetett nevetéssel győrtörték magukat és éppen a legrosszabb élczek voltak elég jók arra, hogy coram publico brillirozzanak velük. De már hosszú idővel a választások előtt jobb véleményre jutott az ellenzék. Báró Bánffy minden irányban teljesítette a kormányra lépésekor adott terjedelmes programját. Békében és nyugalomban életbe léptette az egyházpolitikai törvényeket; fényes bizonyítékait adta Magyarország szuverenitásának és a koronát a nemzettel oly viszonyba hozta, amelynel boldogabb már évtizedek óta nem létezett. Ezek a program fővonásai, melyek mellett egyéb törvényhozási téren is nagyszerű és korszerű tevékenység volt kifejtendő, és az egész ország láthatta, mint felelt meg feladatai nagyságának báró Bánffy és az ellenzék a nemzet szívéből lesheti el a feltétlen ítéletet a miniszterelnök felett, amely az egész nemzetben képződött. Ez az ítélet úgy hangzik, hogy az összes eddigi miniszterek közt még egy sem volt, aki a nemzet érdekében jobbat és nagyobbat tett és hogy Magyarország sorsa 1867. óta nem volt érellyesebb, czéltudatosabb és hazafiasabb férfira bízva.

Az ellenzék tehát -- írja továbbá a „P. Corr.” -- megváltoztatta taktikáját. A szabadelvű politika nagyszerű sikerével és az összehasonlíthatlan eredménnyel szemben, melyet báró Bánffy miniszterelnök és a szabadelvű párt a választási harcban elért, teljesen elfeledve az ellenzék a gunyt és nevetést, e helyett gyanúsításokkal kezd dobálózni, uton-utfélen árulást prognosztikál.

Ámde a nemzet teljes öntudatban cselekedett és tudja, hogy Magyarország ügye báró Bánffy Dezső miniszterelnök kezében a legjobb kezekben van.

A felmondás.

Budapest, november 17.

Furcsa színjáték előtt áll a világ, midőn az osztrák reichsrat hétfői vitáját szemléli. E háznak összes pártjai egyesültek közös támadásra Magyarország ellen, és egy elfogadott sürgősségi indítványban felhívták az osztrák kormányt, hogy okvetlen mondja fel a vám- és kereskedelmi szerződést. Ettől a rendszabálytól bizonyosan valami rémséges hatást reméltek az osztrák képviselőházban. Azt hitték, -- írja a „P. Corr.” -- hogy Magyarországon sirás és fogak csikorgatása lesz a következménye ennek a kolosszális ténynek, de megelégedtek arról,

hogy Magyarország kezdetől fogva meg volt arról győződve, hogy a fennálló szerződéses viszonyt okvetlen föl kell mondani; és megelégedtek arról, hogy a magyar sajtónak a „P. Corr.” hiteles értesülései alapján már egy fél évvel ezelőtt módjában volt kijelenteni, hogy a vám- és kereskedelmi szövetség felmondásának okvetlen meg kell történnie, tekintet nélkül a benyomásra, melyet a felmondás külföldön kelteni fog.

Ha a létező szövetség mellett valaki szenvedett, úgy az a magyar érdekek voltak, melyeket az opportunitásnak és a jó egyetértésnek mindig alárendeltek. Magyarország mindig azon volt, hogy a jó egyetértést a monarchia más államával áldozatokkal fizesse meg, melyeket teljes öntudattal hozott a király személyes érzelmeinek és a monarchia nagyhatalmi állásának. Ez az elv és ezek az opportunási tekintetek magyar részen most is érvényesültek a kiegyezési tárgyalások körül és az engedményeket s a nagy anyagi áldozatokat Magyarország e kérdésben nem az osztrák képviselőház kedvéért hozta, hanem igenis hozta tekintettel Magyarország királyára és a monarchia nagyhatalmi állására.

Ha most Ausztriában az antiszemita és antiliberalis reakció krakelerjei elfeledték, hogy minő tekintetek vezérik Magyarországot eljárásában és minő indokok mértékadóak a magyar kormány magatartására nézve e kérdésben, úgy bizonynyal loyális és tapintatos eljárás báró Bánffy miniszterelnöktől az, ha a nagy és magasztos czélt tartva szem előtt, a magyarellenes demonstrációk által nem enged magat visszatarítani annak hangsúlyozásától és bebizonyításától, hogy a monarchiának odaát oly feltékenyen őrzött sulypontja minden láma daczára bizony mégis csak Magyarországon van és hogy a Bánffy-kabinet e megtörhetlen igazsággal szemben csak nemzeti politikát folytat, midőn iparkodik ezt a sulypontot jól fenn tartani.

Az osztrák ad hoc egyesült ellenzék expektorációjából és az osztrák miniszterelnök nyilatkozatából a magyar közvélemény csak egy megdönthetetlen tényt vesz ki, hogy t. i. Magyarország évszázadok óta nem foglalt el Ausztriával szemben preponderánsabb állást, mint báró Bánffy miniszterelnök alatt. Az osztrák-magyar monarchiában Magyarország lett a többet nyomó és döntő fél és e tény ellen kapálódznak Ausztriában minden lehetetlen eszközzel.

Az osztrák képviselőház hétfői vitája ismerteti meg csak igazán velünk a magyar miniszterelnök államférfiúi szuperioritását, mert az a saját megszégyenítő gyengeségük beismerése volt.

Tüzoltó intézményünk.

Lapunk mindig kötelességének tartotta, hogy jóakaratu érdeklődéssel kísérje társadalmi életünk azon intézményeit, melyek a város közjává vagy közönségének nemes szórakoztatását czélozzák. S ha időnkint, az általános érdeklődés igényére és szolgálata, az egész országban felélenkült politikai élet minket is ez irányu eszmecserék terére hódított és kényszerített: annál szívesebben térünk vissza minden kinálkozó alkalommal oda, ahol a közügyet mindig legnagyobb közvetlenséggel és melegséggel szolgáltuk, megyénk és városunk életének érveréseit vizsgálni, s amennyire gyenge erőnkől telik, szabályozni.

A czimben jelzett egyesületre városi pol-

gárságunk mindig sokat tartott. Mi magunk is elismeréssel néztük működését. Szívesen megvalljuk, hogy mai parancsnoksága a lefolyt három év alatt újja teremtette az egyesületet. Rendet hozott be az őrségi szolgálatba és a gyakorlatokba; a zenekart sok nehézség leküzdésével megjavította; a szerfárt a kisvárosi tűzoltóság nivójáig emelte; a nagy közönségben tudott érdeklődést kelteni s így tőkét és jövedelmeit gyarapítani; szóval a parancsnokság ereje és szakértelme sikert és tekintélyt tudott kivívni.

De az egyesület többi tagjairól sem nyilatkozhatunk kedvezőtlenül. Ezek a polgártársaink, kik köznapokon fizeték terhes munkáival vannak elfoglalva, ha nem is mindannyian, de a java és kötelességtudó része a vasárnap egy-két óráját szívesen fordította a gyakorlati kiképzés teendőire. Igaz, hogy egy-egy részével megtörtént ilyenkor, hogy az összehívó jelre oly gyorsan öltözött és indult az őrtanyához, hogy mire a Tigris elé érkezett, szolgálatképtelenné lett s a megerőltetés fáradalmait, már a gyakorlat megkezdése előtt s azután alatta is, szorgalmasan ki kellett pihennie. De hát minden kivonulásnak megvannak a maga rokkantjai. Az egyesület magvat képező régi tagok multjukhoz illő dicséretes példaadásal jártak elől a kötelesség teljesítésében.

Figyelembe kell vennünk, hogy a tagok nagy részét éppen olyan polgártársak teszik, akiknek veszedelem esetén kevés felteni valójuk van, akik tehát valóban csupán a köznek a javát munkálják fáradalmaikkal. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy éppen az egyesület legszorgalmasabb tagjai heti két-három estét a zenekarban töltenek. Egyeseknek ez a szorgalmas magatartása keltette azt az eszmét a parancsnokságban, hogy minden közgyűlésen egy-két tagot kitüntet a buzgóságért.

Mindezeknél fogva megérdemli az egyesület, hogy ne csak veszedelem esetén mint nélkülözhetetlen, hanem városi életünk mozgalmában is mint elismert tényező szerepeljen. Ha nagyobb külső sikerekre nem hivatkozhatik, annak csak örülhetünk, mert valamint szívesen elismerjük inkább az orvos nagy képességeit, mint hogy neki magunkon ezen képességek bizonyítására alkalmat kínáljunk: úgy vagyunk a tűzoltósággal is. Csak hagyja nyugodni bekén a nagy érdemeket és sikereket; mert hozzájuk csak nagy veszedelem és kár esetén juthat.

Midőn ezeket előre bocsátjuk, egyszerűsmind indokolni akarjuk velük, hogy nem a meddő kritika adta a tollat a kezünkbe. Nem a meddő kritika tehát, hanem az egyesület jövőjeért való aggodalom.

Azok a régi törzsökös tagok, kiknek lelkesültsége nem szalmaláng volt, hanem kitartó tevékenység; akik példaadásukkal, önzetes maguktartásával, de egyszersmind szigorú fegyelmezettségükkel kicsiny, de erős magvat képezték az egyesületnek: lassan-lassan kiöregesznek s inkább a mult diszes érdemeinek, mint a jelen munkajerejének mondhatók. Az ifjabb generáció pedig -- sajnos -- nem hasonlít a régihez. Lelkesedése hangos és lobbanó inkább, mint kitartó és tevékeny; önértétét nem mindig abban keresi, hogy mi szolgál becsületére az együletnek, hanem téves felfogással abban látja, hogy a katonai fegyelemhez, amelyet önkénytelen magára vett s mely nélkül ilyen felelősséggel járó egyesület

fenn nem állhat, nem alkalmazkodik. Pedig azon szép és nagyfontosságú célokért, melyeknek szolgálatába szegődtek, nem elég csak éljenezni, hanem dolgozni is kell. Vannak olyanok, kik alattomban még a lelkesebb tagok tevékenységét, buzgalmit is megernyesztik nemcsak hanyagságuk példájával, hanem a fegyelem ellen való bujtogatással s képzelt vagy valódi személyes sérelmük nyegle hangoztatásával.

Virágzásnak csak az olyan egyesület örvevendhet, hol mindenki meg tudja tagadni személyiségét a közcélokért; hol a kölcsönös őszinteség kizárja az alattomos intencziókat és férfiatlan sugdosásokat; ahol lelkesen tudnak gondolkodni és cselekedni; s ahonnan a kasból a dolgos méhek ki tudják választani a dologtalan heréket.

Azt is halljuk, hogy jelen parancsnoksága, mely energiájával belső és külső akadályon győzedelmeskedni tudott, készül megválni az ügyek vezetésétől. Nem tudjuk, mi érlelte meg ezen elhatározását; de azt tudjuk, hogy mit hoznak fel ezen elhatározás indoklására. Három évvel ezelőtt a jelen parancsnokság az egyesület vagyoni erejét a közönségnek akkor szépen nyilatkozó aldozat-készségére fektette. Feielénkítette a pártoló tagsági intézményt; ha szükség volt, kopogtatott, kért, sürgetett. A városi tanácsnál s a képviselőknél nem is hiába kopogtatott. A város fentartja a zenekart, fizeti a két szolgát s a szerek beszerzéséhez is készségesen hozzájárult mindenkori. A segélyalap is szépen növekszik egyes nagylelkű adományok folytán. De az évi rendes kiadásokat tovább is könyöradományokból fedezni nem lehet. Egyrészt azért, mert a pártoló tagok nagy része elvállalt kötelezettségeit nem fizeti; másrészt pedig, mert méltatlan az egyesülethez, ennek a céljaihoz, hogy biztos jövedelmi forrás nélkül, folytonos adományokból tengődjék. Városi közönségünknek az a lelkes része, mely összes jótékony intézményeinket fentartja kivette a maga részét bőven egyesületünk támogatásából; kivette pedig jórészt azon rokonszenv folytán, melyet a parancsnokság maga iránt kelteni tudott. De hol marad közönségünknek az a nagyobb része, melynek vagyoni érdekét első sorban szolgálja a tűzoltó intézmény? Hol marad a háztulajdonosok nagy része ezen intézménynek vagy személyével, vagy pénzével való szolgálatától?

A tűzoltó-intézménynek tőke-vagyona, melynek kamatait rendes céljaira felhasználhatná, nincs. A segélyalap használatában szabott ténre van korlátozva. Az egyesületnek, ha becsülettel működni akar, lórtartásról kell mielőbb gondoskodnia. De sem ezt a célját el nem éri, sem évi rendes költségeit nem fedezheti biztos jövedelmi forrás nélkül. Ezzel az aggodalommal néznek az érdeklődők az egyesület jövője elé. Az egyesület jelen állapotjában a vezetés mai energiájával látszólag virágozhatik, de a valóságban új jövedelmi forrás és tanulékony, lelkes, szorgalmas ifjú tagok nélkül tovább nem fejlődhetik.

Két mód lehet arra, hogy a közel jövőben pangásnak ne induljon az intézmény. Vagy mérsékelt, 50 krtól 2 frtig terjedő megadóztatásra bírja a háztulajdonosokat; vagy a fizetett tűzoltók számát szaporítván, behozni a kötelező tűzoltóságot, s e célra megalkotni a törvényileg s a vármegyei törvényhatóság által is már elrendelt tűzrendészeti szabályrendeletet. Aki a kötelező tűz-

oltóságtól fel akar mentetni, meghatározandó évi illetéket fizetne.

Még egy mód volna, de ezt nem hiszem, hogy a városi tanács és képviselőit elfogadná: a tűzoltó-zenekart megszüntetni s a fenntartására fordított évi 180 frtot a tűzoltás céljaira a jelenlegi önkényes egyesületnek felajánlani.

Az ügy mindenesetre elég fontos arra, hogy most, mikor a politika kissé pihenőre tért, vele is, még pedig sürgetően, foglalkozzunk.

R.

A bankkérdéshez.

Mintha csak mesterségesen csinálnák folyton az akadályokat, melyek e kérdés végleges rendezése elé tornyosulnak, úgy keletkeznek folyvást újabb differenciák, melyek késleltetik a végleges befejezést. Alig egyeztek meg a fődologban, már is főkérdésnek tesznek meg egy részletkérdést és folyton újabb és sikkányozóbb aggályok érvényesülnek a bankvezetőségénél. Ugy látszik, elfelejti a bank, hogy itt egy szabadalom megnyitásáról van szó, melynek gyümölcseit ő maga és részvényesei fogják élvezni és hogy ennek folytán kötelezettségeket kell teljesítenie, melyek legalább is egyenértékűek a nyújtott előnyökkel.

A bank vezetésében, a paritás kérdésén és a két államnak a bank nyereségében való részesedésén szerencsésen átestek volna, és most két alárendelt fontosságú feltétel ellen akadékoskodik a bank. Nem akar beleegyezni, hogy a bank birtokában levő épületeket a szabadalom lejártá után könyvérték szerint számítsák hanem azt akarja, hogy ezek az ingatlanok az akkori becsérték szerint számíttassanak.

A különbség abban van, hogy az épületek értékéből bizonyos százalékot minden évben le kell írni és azok átvételi értéke így folyton kisebb lesz. A két kormánynak ez a követelése annál jogosultabb, minthogy az épületek használatának jog és igazság szerint okvetlen kifejezésre kell jutnia és a kormányok nincsenek arra hivatva, hogy a bank részvényeseinek igazolatlan és indokolatlan hasznot nyujtsanak, mely azáltal keletkeznék, ha annak idején becsértéken vették át az épületeket és az egész idő alatt történt törvényszerű leírások a részvényes urak zsebeibe pottyannának. Ha nem is milliókról, de mindenesetre fontos elvről, jogi állásponttól van szó, melynek ellenszolgáltatás nélkül való feladására a legcsekélyebb ok sem létezik.

A másik, sokkal fontosabb vitás pont a kormányok veto-joga. A bankvezetés az államnak csak korlátozott veto-jogába akar beleegyezni, mely nem vonatkozhatnék sem a bank-kamatláb felemelésére, sem a közgyűlés határozataira, sem a bank fegyelmi jogára. Ez azonban a kormányoknak oly veto-joga lenne, melynek sem értéke, sem értelme nincs. A bankvezetésnek legyen szabad a bankkamatláb minden alkalommal, minden időben, minden lehetséges és lehetetlen esetben felemelni anélkül, hogy a kormány, daczára a paritásos bankvezetésnek és daczára minden aldozatnak, tiltakozhatnék az esetleges önhatalmu és igazolatlan eljárás ellen. A bankszolgálatban a hitelre szorult piac ellátásán kivül a legfontosabb mozzanat az alapszabályszerű engedély a bankkamatláb autonóm megállapítására. Az alig képzelt, hogy a kormányok állást foglaljanak a bank indokolt intézkedése ellen, mert

azzal az állam közgazdasági és pénzügyi viszonyainak okozhatnának igen lényeges károkat. De keletkezhettek oly helyzetek, mikor egy könnyelmű eljárás a bank-kamatláb felemelése terén katasztrófákat idézhet elő és az ország, a kereskedelem és az ipar érdekeinek pótolhatlan károkat okozhat. Ezen eshetőségekkel szemben joga, nem: kötelessége a kormányoknak az egyetlen védő-rendszabályt, a veto-jogot, korlátlanul biztosítani magának és a bankkal való tárgyalások mostani állása mellett teljesen kizártnak tekintendő az, hogy a bankvezetés utóvégre mégis ne engedjen és hogy — mint a „P. Corr.“ fejtegetéseit végzi — az erélyes és óvatos Lukács László pénzügyminiszternek ne sikerüljön a magyar érdeket a bankkal szemben teljesen és korlátlanul megóvni.

Vegyes hírek.

— **A millenniumi kiállítás alsófehérmegyei kiállítóinak kitüntetése.** Örömmel közöljük a hivatalos kimutatásból vett következő adatokat, melyek amidőn jelzik, hogy mily méltatlanságban részesültek a vármegyeenkbeli kiállítók, másfelől arra is utalást nyerünk, hogy természetadta kincseinket, az ipar terén kifejezhető erőnket jövőre még jobban érvényesítsük és értékesítsük. Állami ezüst érdemnyert: az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület.

A közoktatásügyi csoportban elismerő oklevelet nyert: Strauber Ödön Gy.-Fehérvár, ügybuzgalmaért; a közreműködők érdemnyerték: Csánki József, a zalathnai kőfaragó és kőcsiszoló szakiskola igazgatója, helyes irányu vezetésért. Fuzi Katinka polg. isk. tanítónő N.-Egyeden izléses és módszeres munkáért.

A szőlőszet és borászati csoportban millenniumi nagy érdemnyertek: b. Báuffy Kázmér, Batta Bertalan, b. Kemény Árpád, b. Kemény Geza, Szalánczy Lőrincz, gr. Teleky Ádám, gr. Teleky Domokos, gr. Teleky Géza, gr. Teleky Sándor, br. Zeyk József. Kiállítási érdemnyert: dr. Botz József, gr. Busseul Henrik, Bürger Márton, Dezső Zsigmond, Tóth Zsigmond és Miklós, Zeyk Gábor. Elismerő oklevelet: Ajtay Balint, Bretter Mór, Florescu Mór, Gaál Bela, Gaspár János, Gluck Mór, Imreh József, Jónás Adolf, Köblös Miklós, dr. Mayer Ödön, Müller Mihály, Novák Ferencz, Salamon Sámuel, Springer B. Adolf, Szilágyi Farkas, Zalányi Farkas. Közreműködők érdemnyert: Mórógyi István vinczellér-isk. igazgató.

A vas- és fémipari csoportban millenniumi nagy érdemnyert a nagyenyedi épületlakatos-gyár részvénytársaság, jó munka, nagybani gyártás, verseny- és kivitel-képességért.

A bőripari csoportban kiállítási érdemnyert: Király Béla szijgyártó Nagy-Egyeden, jó munka és jó izlésért.

A fonó- és szövőiparban kiállítási érdemnyert: Balint János takács, jó munkáért.

A ruházati ipar-csoportban elismerő oklevelet nyert: Péter Mózes Gy.-Fehérvárt, jó munkáért.

A történelmi főcsoportban millenniumi nagy érdemnyert a gy.-fehérvári Batthyány-féle könyvtár. Kiállítási érdemnyert: Vizakna r. t. város közönsége, a n.-enyedi Bethlen-főiskola. Elismerő oklevelet: alsófehérvármegyei régészeti egyesület, Barcsay Gábor, a gy.-fehérvári r. kath.

püspöki könyvtár és székesegyház, Gyula-Fehérvár sz. kir. város, Köblös Miklósné szül. Récey Ágnes M.-Igen, Mendl Manó, vizaknai ev. ref. hitközség.

A köznevelődési csoportban kiállításra nyert az alsófehérvármegyei történelmi, régészeti és term.-tud. társulat; közreműködők érdemét nyerte: balázsfalvi Emke-iskola, kitűnő haladásért.

Az állati termékek csoportjában elismerő oklevelet nyert Abend András, N.-Enyed, kiépített mézharangért.

— **Élőnk választásra** van kilátás a f. hó 21-én tartandó megyei közgyűlésen. A m.-ujvári főszolgabírói állásra pályázók közül különösen Képes Ferencz abrudbányai rendőrkapitány, Bőjthe Kálmán szbíró és Finna János hunyadmegyei aljegyző versenyeznek. Az aljegyzői állásra b. Bánffy Kázmér, e kiválóan buzgó tisztviselő, a házi pézstári ellenőri állásra Balogh Ferencz, ki valóban elismerésre méltóan töltötte be, mint helyettes, e nehéz tisztet, bizonyára egyhangulag lesznek megválasztva. A szolgabírói állásokra Sándor Jenő, Zalányi Géza és Tókos Géza pályáztak, valamennyien igen jó erők.

— **Eljegyzés.** Csegezi Gyula kir. járásbíró a napokban jegyezte el Fritz Aranka kisasszonyt, Fritz Pál m. kir. bányanagy kedves és szeretetreméltó leányát M.-Ujvárott. Gratulálunk.

— **Eljegyzés.** Fesztinger Dávid nagyenyedi fiatal kereskedő eljegyezte Krausz Matild kisasszonyt Huszton.

— **Necrolog.** Özv. Enyedi Sándorné született Sebesy Borbála birtokosné e hó 16-án 63 éves korában Nagy-Enyeden elhunyt. Benne Enyedi Béla pénzügyigazgatósági számtiszt édes anyját gyászolja. A kedves halott tetemét Nagy-Lak községbe szállították, ahol a családi sírboltba helyezték el. Nyugodjék békeben.

— **Közgyűlés.** A nagyenyedi egyesült kaszinó alapszabályainak megállapítása végett e hó 22-én d. u. 4 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok ez uton is meghívhatnak.

— **Műkedvelői előadás.** A helybeli iparos-ifjúság néhány lelkes tagja a napokban értekezletet tartott s elhatározta, hogy a hasznost a tanúságossal párosítva, az ifjúsági önképző és betegsegélyező egyesület javára színi előadást rendez. Előadják „A sárga csikó”-t, Csepregy kitűnő népszínművét. Ugy a működő tagokat, mint a rendezőt saját körükből toborozták össze, s immár a próbák is szorgalmasan folynak a nemzeti szálló nagytermében. Az előadás, melyet táncz fog követni, e hó 29-ére van kitűzve. Felhívjuk városunk minden szépért és jóért lelkesülő közönségének figyelmét ez előadásra. A derék ifjúságnak pedig sikert kívánunk dicséretreméltó nemes törekvésehez s reméljük, hogy: f o l y t a t á s a k ö v e t k e z i k.

— **Állandó jégpálya.** Örömmel regisztráljuk, hogy a nagyenyedi korszolya-egylet választmánya, élén Zeyk Dániel főispán ural, buzgó elnökével, egy állandó jégpálya beállításán fáradozik, mely fáradság — miután tudjuk, hogy biztos és szakavatott kezek nyújtják a támogatást — nem fog siker nélkül maradni, hanem igenis örömet szerez Halifax híveinek az a tudat, hogy ezután nem kell félniük attól, hogy intelligens közönségünk e téli találkozó helye nem fog kellemes szórakozást nyújtani.

— **A nagyenyedi szegény tanulókat segélyező kör** választmánya tiszte-

lettel kéri a jótékony emberbarátokat, hogy felruházás céljából adandó női ruhadarabokat dr. Magyar Károlyné ó nagyságához, férfi-öltönytömekeket pedig Gróhman Károly ó urhoz mielőbb, legkésőbb f. hó 25-ig elküldeni sziveskedjenek. Kéri továbbá a t. közönséget, hogy tagdíjait befizetni s az egyület gyámolítani sziveskedjék, miután a segélyre szoruló tanulók száma az idén különösen nagy.

— **Megszűnt hírlap.** A Kolozsvárt megjelenő nemzeti párti „Erdélyi Híradó” című napilap, melynek szerkesztője előbb Korbuly József, utóbb Ratnóthi Dezső volt, e hó 14-én megszűnt.

— **Köszönetnyilvánítás.** A Nagy-Enyeden okt. hó 25-én tartott szüreti mulatság rendező-bizottsága azon jelmezeket, melyeket a mulatság alkalmából készített, Gergely István helybeli szabó-mester úrtól a tiszta jövedelemből megvásárolván, egy más közös célra, az iparos-ifjúság vigalmi bizottságának volt szives ajándékképpen átadni. Fogadja a szüreti mulatság t. rendező-bizottsága ezen dicséretre nem szoruló tetteért hálás köszönetünket. Az iparos-ifjúság vigalmi bizottsága.

Meteorológiai jelentés november 15-től 18-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700.1	Hő	Szél iránya és erő- sége	Bor- ulat	Csapadék	Hő napi max. min.
7	66.9	-6.3	NW ₂	0	—		
15	2	64.7	+1.0	NW ₁	0	—	+1.0 — 6.5
	9	65.3	-4.0	—	0	—	
7	66.1	-5.2	NW ₂	0	—		
16	2	64.5	+5.0	N ₃	1	—	+5.5 — 5.2
	9	65.5	+2.0	NW ₃	1	—	
7	65.5	+2.2	NW ₂	6 [△] 0.3			
17	2	65.0	+5.6	NE ₁	10*	ny.	+6.4 +2.0
	9	65.0	+2.4	NW ₁	10●	0.7	
7	62.7	+3.4	NW ₁	10	—		
18	2				1		
	9						

Kilátás: Enyhe és csapadéokra hajló idő.

* A légnyomás tenger szintére van átszámítva. — Hő C°. fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat fok = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, △ = dara.

Fölhívás

Magyarország összes tanügyi főfelhoz és a tanügy iránt érdeklődő polgárhoz!

Az „Eötvös-alap” országos tanító-egyesület, melynek a II. egyetemes tanügyi kongresszus kötelességévé tette a „Tanítók Háza” létesítését, azzal a kérelemmel fordul Magyarország összes tanítóságaihoz, (tanárihoz, tanítóihoz és tanítónőihez), valamint általában a jótékony vagyonosabb osztályhoz, hogy készpénz-vásárlási alkalmával attól az üzletembertől, akitől vásárol, kérje sőt követelje a „Visszatérítési Pénztár” szelvényeit és azokat küldje be a létesítendő „Tanítók Háza” javára az egyesület pénztárosához: Roller Mátyás urhoz (Budapest, VI. ker. Nagymező-utca 1. szám). Ezek a szelvények tudvalevőleg azt az u. n. kassza-skontót képviselik, amit készpénz-vásárlásoknál, minden áremelés nélkül, minden üzletember a saját jól felfogott érdekében szivesen megad.

Erről a külföldön már általánosan ismert intézményről a kereskedelmi miniszter megbízásából Vörös államtitkár 1896. június 7. kelt leiratában így nyilatkozik: „Kereskedelmi és általános közgazdasági szempontból a felvett eszmét, hogy a készpénzfizetési engedmények, melyek magukban véve könnyen elkallódó csekély összegeket tesznek ki, a megjelölt módzatok mellett tökéssésséssé, helyesnek tartom, mert a szóban levő eljárás megvalósítása nemcsak a tökélygyűjtést segitene elő, hanem ösztönzést adna arra, hogy a készpénzen való vásárlás előmozdittassék, mi úgy a kereskedelemre, mint a fogyasztó közönségre nézve csakis előnyös következményekkel járhat.*)

Ezt az intézményt óhajtja az „Eötvös-alap” országos bizottsága a „Tanítók Háza” javára fölhasználni s azért kéri úgy a kartársakat, valamint kér általában mindenkit, hogy ne kiméjék azt a kis fáradságot, mely ezen szelvények gyűjtésével es. pénztárosunkhoz való beküldésével jár. Nem készpénz-áldozatot kérünk mi, hanem csak egy kis fáradságot, aminek majdan száz meg száz árva halála lesz bőséges jutalma!

Az „Eötvös-alap” országos bizottsága az Általános Visszatérítési Pénztár Részvénytársaság alapszabályából meggyőződött arról, hogy a szelvény-betétekért árvapénzek elhelyezésére alkalmas (pupillárisan) biztos, kamatozó értékek vásároltatnak s így semmi körülmények közt sem lehetünk kitéve annak, hogy kartársaink és a nagy közönség ily módon megtakarított, e nélkül ugyanis elkallódó, fillérei elvesznek, mert a Visszatérítési Pénztár kötelezve van megerősített alapszabályai által arra, hogy a pupillárisan biztos értékek kezelését állami ellenőrzés alá helyezze.

Fölkérjük tehát újból is t. kartársainkat, valamint a „Tanítók Háza” iránt érdeklődő jótékony közönséget, hogy készpénz-bevásárlásaiknál a Visszatérítési Pénztár szelvényeit követeljék s e szelvényeket fönebb említett pénztárosunkhoz beküldeni sziveskedjenek. Ha fölszólításunk meghallgatásra talál, évenként több ezer forintot gyűjtünk a „Tanítók Háza”-ra, melynek létesítését a II. egyetemes tanügyi kongresszus ösztönzése is fontosnak és kivánatosnak mondtotta.

Budapest, 1896. november elején.

Lakits Vendel,
titkár.

Péterfy Sándor,
elnök.

Közgazdaság.

A nemzetközi gabonaüzletről.

A terméskilátások Ausztráliában és Indiában, hol az aratás januárban és februárban kezdődik, rendkívül rosszak, így Oudh provincia legnagyobb részében, az északi provinciák nyolcz kerületében és felső Birma két kerületében a nem öntözött vetések silányak lesznek. A vetések állása Bombay egy részében aggasztó, mivel esőre nincs kilátás. Angliában, hol a bevetett terület lényegesen fogyott, még nagyrészt hátra vannak az elvetéssel, mert az előző hetek sok esőzései igen hátráltatták a munkálatokat, és e szerint az Egyesült Királyságokban a öv évadban kétségkívül nagyobb szükséglet fog mutatkozni annyival inkább, mivel Indiából egészen el fog esni az eddig nagy aranyu buzahozatal. Az idei aratásból Angliában még mindig tekintélyes mennyiségek

*) Bővebben kifejtve és megmagyarázva a „Néptanítók Lapja” f. évi 48. számában.

vannak a termelők birtokában és azokat 5 $\frac{1}{2}$ millióra becsülik a tavalyi 3 $\frac{3}{4}$ millió quarterrel szemben, holott már az idén aratás óta 1,034 000 quarter búzát hoztak a piacra a tavalyi 512,000 quarterrel szemben és így csaknem kétannyival javult Anglia ideai elhatárolási képessége.

A nemzetközi gabonapiacokon a gabonárak alakulása ismét a kedvező mederbe tért vissza, bár az emelkedés lassabb tempóban megy végbe, mint néhány héttel azelőtt. A keletindiai termésviszonyok és az amerikai elnökválasztás mozgásában tartják az egész világ gazdasági életét és tény, hogy a tengerentúli terméseredmények és a valuta alakulása elsőrendű tényezője mind az öt világrész gazdasági lendületének. Most szemmel láthatólag mutatkozik az a tény, hogy olesó ezüst-árak mellett is emelkedhetnek a gabonárak, szintugy, mint 1892-ben, mikor még Amerikában alacsonyabb volt az ezüst ára, mint most, magasabb sőt a mostani árnál jóval nagyobb árakat fizettek a gabonáért. Hasztalan volna minden erőlködés, ha tultermelés csakugyan léteznék, vagy ha a mult esztendőkből olyan nevezetes gabonakészletek maradtak volna, akkor a termés mostani csökkenése nem fokozhatná az áremelkedést ily rég nem látott mérvben. Az európai piacokról egyébiránt csendesebb irányzatról érkeznek hírek és az amerikai piacok a tulajdonképpeni vezetői az egész áremelkedésnek. Keletindia aratásának teljes fiaskója már bevégezett tény, minthogy a mult héten sem következett be a várva-várt eső; Argent-Indiából azonban, hol egy idő óta szintén rosszul állottak a termés-kilátások, ma már valamivel kedvezőbb hírek érkeznek. A fogyasztás egyébképpen Indiában is jórészt ellátta magát és újabb vásárlásokkal már nem keresi fel az amerikai és angol piacokat, minthogy Kalifornia nagymérvű szállítási is sokat segítettek. Az elszállítási statisztika már kedvezőbb adatokat tüntetett föl. Az Egyesült-Államok két tengerpartján 312,000 quarter buza és 160,000 zsák liszt ment ki az előző heti 329,000, illetve 175,000 quarterrel szemben. A készletek ellenben 4,000,000 buschellel növekedtek és Bradstreet szerint 75,300,000 buschellel rugtak, minthogy az amerikai gazdák bőséges hozatai folyton tartanak. A nyugati nyolcz főpiaczon magában a mult héten 902,500 quarter buza érkezett, a tavalyi 1,030,000 és 1894-ki 650,230 quarterrel szemben. A dunai államok kivitele 340,000 quartert ért el az előző heti 375,000 és 1894-ki 250,000 quarterrel szemben. Minthogy Oroszország mérsékelte árait, ugy onnan is emelkedett a kivitel és annak határain 376,000 quarter buza és 156,500 quarter rozs ment ki a mult héten.

Az Európába várható buza és lisztmennyiségek tehát 3,759,000 quarterről 3,776,000 quarterre emelkedtek, mivel egyidejűleg az európai tengerpartokon is igen nagy volt az áthozatal. Az angol piacok szintén lényeges hozatalokat tüntetnek fel. A bel- és külföldi hozatalokból 728,000 quarter állott rendelkezésre, holott a heti szükséglet mintegy 180,000 quarterrel kevesebbre tehető. Ha számításba vesszük, hogy a kikötőkben lévő készletek szintén annyival szaporodtak, ugy a jelenlegi készleteket 1,520,000 quarterre tehetjük a tavalyi 3,150,000 quarterrel szemben.

Ez a különbség azonban az Anglia felé uszó mennyiségekkel és a farmerek birto-

kában lévő készletekkel bőven van fedezve. Nálunk sajnos hiányoznak statisztikai adatok a készletekről, annyi azonban bizonyos, hogy az idén Budapesten a közraktárakban háromszor annyi búzát és kétszer annyi tengerit raktároztak be, mint a tavalyi évadban.

* * *

A világ ideai aratásáról pozitív adatok fekszenek előttünk. Ezek szerint Francia- és Németországban mennyiségileg jobban ütött ki az ideai aratás, mint a tavalyi, ámbár a minőség lényegesen rosszabb. Anglia aratását az esőzés megkímélte, s ezért mintegy 2 millió quarterrel nagyobb a tavalyinál. Oroszországban szintén jó aratás volt, míg Spanyolországban és Portugáliában igen rossz a termés. Ebből látható, hogy a gabona-importáló államok termése aránylag jó, míg az exportállamok termése az idén jóval csökkent. Ezek közül Oroszország termése, megbízható tudósítások szerint, 30%-kal csekélyebb, továbbá a dunai országok, köztük első sorban Románia, szintén gyengébb terméssel számol az idén. A mi termésünk a hivatalos becslés szerint 1 $\frac{3}{4}$ millióval mögötte maradt a tavalyinál, holott közvetlen az aratás előtt még a legszebb reményekkel voltunk telve. Európa aratása összegezve 381 millió métermázsára tehető, mely mintegy 30 millióval kisebb a tavalyinál, és ez tulnyomó részben Oroszország hiányosságának tudható be. Az Európán kívüli világrészekben, melyek közül első sorban az amerikai Egyesült-Államok visznek az importáló államok ellátásában lényeges szerepet; szintén gyengébb az ideai termés eredmény, így Amerika termését 450 millió buschelle becsülik a tavalyi 500 millióval szemben, ami kerek 50 milliónyi hiányt jelent, tesz ki.

Kanadában 1 $\frac{1}{2}$ millióval gyengébb a termés, mint tavaly volt. Ezenfelül folyton rossz hírek érkeznek India külsőben lévő aratása felől; itt a nagy szárazság miatt minden kiveszett és több vidéken az éhínség kitörésétől lehet tartani. Argentínában, hol a buza vetése most kalászosodik, valamivel kedvezőbb hírek érkeznek, ámbár az utóbbi időben ismét sáskapusztításokról érkeztek hírek. Addig tehát, míg a termés behordva nincs, el lehetünk készülve, hogy innen is meglepetések érkeznek, minthogy nem rég itt is csaknem oly hangosak voltak a panaszok, mint a többi tropikus államokban, de annyi már is bizonyos, hogy ezek a világpiacon nézve az idén megszűntek exportállamokká lenni.

Mindent összevéve, a vetések állása, eltekintve egyes féregkároktól, általában kielégítő, sőt helyenkint nagyon szép; csupán a repézére hallatszanak nagyobb panaszok. A őrös termés előfeltételeit külföldön erősen kifogásolják, így Franciaországban a sok eső és áradás következtében a buza-földek megmunkálása nagyon hátra maradt, Oroszországban ellenben a szárazság akadályozza az őszi gabona elvetését.

Ujhelyi Manó.

Piaci árak.

Nagy nyed, 1896. november 15

Buza legjobb	1	véka	1.-
" közepszerű	"	"	-90
Kétszeres legjobb	"	"	-80
" közepszerű	"	"	-75
Ros legjobb	"	"	-70
" közepszerű	"	"	-65
Zab legjobb	"	"	-60
" közepszerű	"	"	-45

Kukorleza (tengeri)	1	véka	-75
Burgonya	"	"	-85
Széna legjobb	egy szekér		6.-
Szalma legjobb	"	"	2.20
Bikkfa 1 köbm. kereszttraktás nélkül, 1 m. hosszú			3.50
Cserfa 1	"	1 "	3.-
Tülgya 1	"	1 "	3.-
Faszén kemény		egy hektoliter	1.50
Marhahús		1 kilogramm	-36
Sertéshús	"	"	-44
Szalonna	"	"	64-76
Disznósír	"	"	-75
Vörshagyma	"	"	-10
Fokhagyma	"	"	-10

Csarnok.

Kaland.

I.

Egy forró augusztusi éjszakán egy hideg női alakot láttam meg Ós-Budaváran. Közte és az éjszaka közt még egyéb különbség is volt: az éjszaka fekete, ő szöke volt. Egyéb különbséget minde mai napig nem tudtam köztük felfedezni, pedig azóta három hónap telt el.

Mondám, hogy e női alak hideg volt Rám se nézett, mikor én őt megláttam. Eléje kerültem és a szeme közé néztem. Olyan tekintetem van, hogy egy bikát megszelidítek vele. Miért ne vadíthatnék meg egy nőt? Hiába. A nő nem vadult meg. Ugy látszik, csak a szarvasmarhára tudok hatni. Pedig ha egy nő, bármily hideg legyen is külsőleg, magányosan sétál Ós-Budaváran, az gyanus belsőleg.

Tágra nyílt szemmel néztem mindent. Ujra eléje léptem és a szeme közé néztem. Elfordította a tekintetét és sietve odább surrant. Természetesen utána mentem.

Az albán kávéház mellett megállt egy csibukkereskedés előtt és hosszasan vizsgálta a csibukokat. Végre válogatni kezdett a csibukok közt. A hátam borsódzott. . . . Csibukoznak ő nagysága? Ezt nem hittem. Oly szelidnek látszott, egész valóján nőieség ömlött el. . . . És csakugyan megvett egy jókora nagy csibukot.

— Kinek veszi nagysád a csibukot? kérdém melleje állva, gyöngéd hangon.

— Kérem, ne üldözzön.

— Ha terhére vagyok, távozhatom. De azt szeretném tudni, hogy egy ilyen szép nő miért vesz csibukot? mondám fuvola-hangon.

— El vagyok veszve, a férjem les rám.

— A férje? — mondám megrettenve.

Nem vagyok barátja a kalandoknak, melyekben férjek szerepelnek, mert télen magam is férj vagyok.

— Igen, a férjem. Azért, ha beszélni akar velem, jöjjön a francia vendéglőbe, ott négy szem közt lehetünk. Várni fogom. Agyó.

Magamra maradtam gondolataimmal és Ali ben Ibrahimmal, akit a Dob-utczából Klein Ignác korából igen jól ismertem.

II.

Tíz óra felé benéztem a francia vendéglőbe. Az ismeretlen hölgy csakugyan ott ült az egyik fülkében. Mikor meglátott, bizalmasan hunyorgott felém.

— Megengedi? kérdeztem tőle, az asztalához közeledek.

— Csak üljön le, maga Gonosz Pista, sottogta szemérmesen.

— Nem Pistának hívnak, hanem Rumpoldnak, válaszoltam én szerényen.

— Rumpoldnak? Micsoda név ez?

— Hollandi keresztnev. Az édes atyám hollandi vásznos szerezte a Ranolder-utczai

sarokházát s ennek az emlékére csupa há-
lából választottak számára hollandi kereszt-
nevet.

— Szereti a fécánt? kérdezte az ösme-
retlen hölgy, oly természetes hangon, mintha
a fécán közeli rokonságban lenne a hol-
landi közviszonyokkal.

— Imádom, mondtam én.

— A fécánt?

— Nem, Önt.

Pajkosan a kezemre ütött és a pinczérel
megrendelte a fécánt. A fécán után jérezte
következett, majd szerelni parfait (az étla-
pon ekkép nevezték a parfait d'amour)
aztán gyümölcs, sajt és fekete kávé. Köz-
ben Chateau Iquem-et és pezsgőt ittunk s
mikor az ital lassanként rózsás hangulatba
ringatott bennünket, a szép asszony rágyuj-
tott egy cigarettre.

— Mit szólna most, ha férjem betop-
panna? kérdezte hamiskásan.

— Goddam, — lelőném, mint egy szibé-
riai farkast Ifjukoromban ugyanis szenvedé-
lyesen vadásztam a szibériai farkasokra.

Megfenyegtetett kövér ujjacskáival, de ek-
kor hirtelen az asztalunkhoz lépett a fran-
czia vendéglő egyik boragastyána. (Nem
mondhatom borfűnek, mert oly öregnek lát-
szott, mint a boldogult Mathuzsálem.)

— A nagyságos ur számára egy levelet
hoztam, monda, — és egy összecsavarga-
tott papiroscedulát nyomott titokzatosan a
markomba.

Felbontottam a cedulát s a következő
sorokat olvastam ki belőle:

„Hab, ön tehát becsületes asszonyokra
veti ki a hálóját!! Mindent tudok!! Egyik
kettőnk közül nem hagyja el élve a csata-
teret.“

— Veszve vagyunk, dadogtam sápadtan.

— Mi történt?

— Itt van, olvassa!...

Az ismeretlen hölgy végigfutotta a cze-
ruzával irt levelet, aztán rémülten horgasz-
totta le szép, világos szőke fejét.

— Micsoda nap van ma? kérdezte.

— Szerda.

— Szerda? Bizonyosan tudja?

— Persze.

— Akkor csakugyan veszve vagyunk...

— Hát micsoda okozati összefüggés van
a szerda és korai kimulásunk között?

A szép asszony most izgatottan közelé-
hajolt hozzám.

— Tudjon meg mindent, suttogta két-
ségbeesve. A férjem főpinczér a francia
vendéglőben és a kedde minden héten sza-
bad. Ilyenkor az összes borraivalóért sört
iszik és mindenütt megtalálható, csak a
francia vendéglőben nem. Ez volna tehát
az egyetlen hely, a hol háborítatlanul cse-
veghetnénk — ha véletlenül el nem tévesz-
tettem volna a dátumot. Most jut ugyanis
az eszembe, hogy ma csak kedd van...

— E szerint mit teszünk?

— Gonddam, — lőjje le, mint a szibériai
farkast!

— Fájdalom, nem lehetem le, mert a re-
volveremet ott felejtettem Szibériában.

— Akkor csakugyan végünk van, susogta
remegve.

Mit tegyek? Ha fizetés nélkül távozom,
egyenesen a rendőrséghez visznek, ha a fizető
pinczért hívom, akkor rögtön meg is csinál-
hatom a végrendeletemet.

III.

Hajnali félháromig ültünk a francia ven-
déglőben. Körülbelül negyedfélszáz cigaret-
tűt szívtam el, s a folytonos izgalom any-

nyira elkábított, hogy reggel felé már azt
sem tudtam, én vagyok-e a főpinczér neje,
vagy a főpinczér-e az én hités feleségem.

— Fizetek! kiáltottam rekedten.

— Mit akar tenni? szólta a szép asszony
ijedten.

— Most már mindegy, most már semmi-
vel sem törődöm.

A esőngetésre egy zömök, vörös szakállas
fiatal ember közelített az asztalunkhoz. Sza-
kasztottan olyan volt, mint a sánta Ermiao
a Gaboriau „Veres árnyék“ című regényében.

— Uraságod fizetni akar? sziszegte sö-
téten.

— Igenis.

— Tehát jó, számoljunk le...

A hideg végig futott a hátamon, de azért
hősiesen dikálni kezdtem.

— Két adag fécán!

— Kétszáz forint.

— Hogyan? két adag fécán kétszáz fo-
rint? rebegtem megsemmisülve.

— Csak nem drágálja! monda a sánta
Ermino és mereven a szemembe nézett.

— Dehogy, dehogy, sőt ellenkezőleg. —
Egy adag kompót.

— Ötven forint.

— Ötven fo-

— Talán ez is sok?

— Dehogy — inkább még soha sem et-
tem ily potom áron kompótot. — Egy
jérezte.

— Háromszáz huszonöt forint. —

— A többire nem emlékszem, — hörög-
tem, miközben égnek álló hajszálaimat lesi-
mitani igyekeztem.

— De emlékszem én — sziszegte a fő-
pinczér villogó szemekkel és elém tett egy
kis papirost.

Ez a kis papiros ezerkétszáz forint kon-
tót jelentett.

Fizettem. A legöregebb bölcsek nem em-
lékeznek ilyen fizetésre. A tárczámat kiüri-
tettem. Oda adtam családi pecsétyürömet,
ezüst-fogantus sétapálcámat, aranyórámat,
aranyláncomat, aranygombjaimat gyé-
mánt melltűmet, sárga felöltömet. Minden
elveszett, csak a becsület maradt meg.

A becsülettel és a hölgygyel eltávoztam.

IV.

Ös-Budavára kapujában egy ur lépett hir-
telen elé.

— Jó, hogy találkozunk, — szólta a hölgy-
höz — elkészítettem boldogult férje sir-
versét.

A hölgy zavartan dadogott valamit, en-
gem sötét gyanu fogott el.

— Sirversét? — szólta fagyosan —
szabad kérnem?

Az idegen habozás nélkül átadta a kö-
vetkező verset:

A Saruid oldozd meg vándor

E hant alatt pihen Kis Sándor

A legjobb férj a földtekén.

Hű nőd, gyorsan követelek én.

— Ön tehát özvegy Kis Sándorné? kér-
dém metsző éllel.

Ő nagysága lehajtotta a fejét.

— Az vagyok.

— És ki az a főpinczér?

— A bátyám... De hisz az mindegy...

Nemde?

Elszédülve támaszkodtam a jegyszede-
ő seik-ül-izlám vállaira.

— Mindegy... teljesen mindegy... adjá-
tok vissza ingombjaimat... adjátok vissza
ezüstfogantus botomat... szegény Tamás
fázik — szavaltam.

— De azért jóbarátok maradunk, ugy-e?

suttogó ő nagysága és a sirversköltővel tá-
vozott.

Én a kapuban maradtam. Ott vagyok au-
gusztus óta és mivel a koncessziót meg-
hosszabbították, még körülbelül két évig ott
fogok maradni.

(B. H.)

Stipulusz II.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Benyeden.

Báli selyemszöveteket 35 krtól

14 frt 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér,
színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krig
méterenkint, sima, csikos, kecskázott, mintázottak,
damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség,
2000 különböző szín és mintázatban stb.) a megren-
delt áru postabér- és vámmentesen a házhoz
szállítva, mintákat posta fordultával küld:
HENNEBERG G. (es. kir. udvari szállító)
selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcba címzett
levelekre 10 kros, levelezőlaponkra 5 kros bélyeg
ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pon-
tosan elintéztetnek. (4)

1072. szám. 1896. évről.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-ez.
102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az
abrudbányai kir. járásbírószág 7525—1896. számú vég-
zése által abrudbányai Dr. Pop Lőrincz ügyvéd által
képv. Auraria tak. pénztár javára trimpoeli Oprutia Juon
és társai ellen 150 frt tőke, ennek 1895. évi szept. hó
18. napjától számított 6% kamatai és eddig összesen
49 frt 20 kr perköltőség követelés erejéig elrendelt kielé-
gítési végrehajtás alkalmával bíróság 1896. 7. 5. foglalt
és 405 fitra becsült, a foglalási jegyzőkönyv 1—8. té-
telig Oprutia Juon a Liniél 8 juh, 1 ló, 1 tehén, 3
malacz, Jepura Nicolaénál: 15 juh, 1 paripa, Roska
Petrunál: 2 ökör és 1 paripából álló ingóságok nyilvá-
nos árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek az abrudbányai kir. járásbírószág
idezett sz. kiküldetést rendelő végzése folytán a hely-
színén, vagyis alperesek lakásán és Trimpoelen leendő
eszközlésére 1896. év november hó 27-ik napjá-
nak délelőtt 10 órája határidőül kiüzetik és
ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel
hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árveré-
sen az 1881. évi LX. t.-ez. 107. §-a értelmében a leg-
többet ígérőknek becsaron alul is eladtni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi
LX. t.-ez. 108. §-ban megállapított feltételek szerint
lesz kifizetendő. Végül felhívtnak mindazok, kik az
elárverezendő ingóságok vételarából a végrehajtó
követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a
mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett
volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik,
elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alól-
írt kiküldöttnak vagy írásban beadni, avagy pedig
szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság táb-
láján kifüggesztését követő naptól számítatik.
Kelt Abrudbányán, 1896-ik évi nov. hó 6. napján.

Szabó Lajos,

kir. bírósági végrehajtó.

921 1—1

Sz. 1994—1896. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbírószág mint telekkönyvi ható-
ság közhírré teszi, hogy a királyi kincstár végrehaj-
tónak Renulet Juon és Plesanulul és társa végrehaj-
tást szenved elleni 151 frt 86 kr tőke követelés és
járulékal iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári
kir. törvényszék területén levő Olahbogát község hatá-
rán fekvő 140. sz. tjkvben A + 1. 3—11. rend 182 2,
635 1, 747, 948/2, 1538, 1564, 2288/2, 2324 2, 2412 2,
2786. hr. sz. a. 191. sz. tjkvben A + 1. rend 1559,
1660. hr. sz. ingatlanokra az árverést 425 forintban
ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és
hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1896. évi de-
cember hó 9-ik napjának d. e. 10 órája O. Bogát
község bízánál leendő megtartása nyilvános árverésen a
megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adtni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becs-
árának 10% készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-ez. 42.
§-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi
november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszeri
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a
kiküldött kezéhez letenni, avagy 1881. 60. t.-ez. 170.
§-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges
elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-
szolgáltatni.

A kir. bíróság tkvi hatósága.

Vizaknán, 1896. évi szept. hó 18-án.

Szentmiklósi József,

kir. aljbíró

922 96 1—1

Jroda: Főter 38. sz.

Telefon-sz. 5. és 6.

Cirner és Lingner

*Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár,
Könyvnyomda vállalat*

** * Nagy-Enyeden. * **

*Modern berendezése, dús felszerelése
s jeles munkaerőinél fogva képes az
erdélyrészi hasonnemű vállalatokkal ver-
senyezni úgy az árak, mint a munkák
kivitele tekintetében.*

A „Közérdek”

*a megye egyetlen politikai lapja. Egyike
a vidék legelterjedtebb lapjainak s mint
ilyen,*

*hirdetések közlésére
kiválóan alkalmas.*

*A nyomda
hét gyorsajtóval
működik.*

*Ujdonságok
mindig nagy vá-
lasztékban.*